Hláska L L L L L

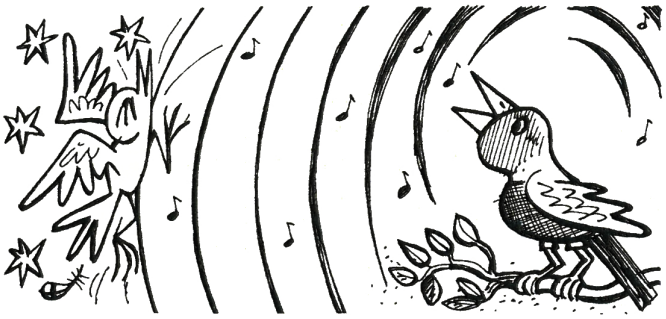

Jak na to?

Špička jazyka provede přesný a rychlý pohyb od horních zubů k dolním

- otevři ústa, jazyk zvedni a pohlaď špičkou jazyka horní zuby
- přidej k pohybu jazyka hlas LLLLLL
- jazykem plácni dolů za dolní zuby (*pohyb shora dolů*)
  a přidej hlasem AAA, ozve se LA

Výslovnost hlásky se objevuje zřídka po třetím roce dítěte, nejčastěji kolem 4 až 4,5 let. Při nácviku důsledně dodržujeme zrakovou kontrolu - zrcátko. Výslovnost L je důležitá před osvojením výslovnosti R a Ř.

Špičkou jazyka „malujeme“ horní patro (*horní dáseň*), k procítění pohybu jazyka můžeme posunovat a přenést špičkou jazyka sušenku, bonbón… z horního patra za dolní zuby. Pozorujeme pohyb jazyka v prostoru. Někdy se daří naopak napodobit „výtah” jazyka od dolních zubů na horní. V zrcátku uvidíme i spodní část jazyka (*uzdičku*), která někdy omezuje pohyb jazyka. Všimneme si, zda při vypláznutí jazyka jeho špička tvoří „srdíčko”, je držen uzdičkou. V tom případě je záležitostí odborníka (*lékaře foniatra, stomatologa*) stav posoudit a provést úkon - discizi - proříznutí uzdičky. Přidržujeme bradu tehdy, pokud se pohybuje a pomáhá tak při artikulaci L. Pokud jazyk při výslovnosti L „utíká” mezi zuby ven, prstem naznačíme gesto PSSST - tiše. Často je jazyk jakoby ochablý, bez napětí a pružnosti nebo prostě neobratný (*dítě je schopno si olíznout horní ret, ale správné L nevyslovuje*). Zpíváme melodie jednoduchých písniček na slabiky La, Le, Li, Lo, Lu. Pohyb jazyka cvičíme jen v malé skupince slov. Slabiky a slova dobře upevníme a důsledně si pomáháme zrakovou kontrolou.

Některá artikulační cvičení

Přitiskni špičku jazyka za horní řezáky (*sušenka, bonbón*), totéž za dolní řezáky. Roztáhni jazyk doširoka na všechny zuby, „rozplácni“ pokud možno na všechny dolní zuby. Udělej z jazyka mističku, ruličku. Můžeme si pomoci tenkou rukojetí plastové lžičky, brčka z lízátka apod., které položíme na střed jazyka, „obalíme“ ho a zvedneme okraje jazyka. Pohybuj jazykem zezadu k zubům po horním patře a přitom nevyplázni jazyk (*posunuj např. sladkost, kousíček ubrousku…*). Jazykem bojuj proti tlaku prstu. Jazykem se snaž prst (*dva prsty*) vytlačit z úst. Pohybuj jazykem dopředu a dozadu, nahoru, dolů, z koutku do koutku rtů, ze strany na stranu, olizuj rty do kruhu, špul rty foukáním, napodobuj jako když dáváš pusu mamince, roztažení rtů a vycenění zubů jako pejsek, uvolnění rtů (*brnkání prstíkem o dolní ret*), napětí rtů (*pevně drž rty nějaký drobný předmět a ten se snaž vytáhnout*), dělej jazykem bouličku na levé, na pravé tváři. Pohybuj jazykem po horních zubech a hrbolcích za zuby, totéž na a za dolními zuby (*posunuj např. žvýkačkou*). „Ťukej“ špičkou jazyka na horní zuby, vibruj rty, frnkej jako koník. Prozpěvuj si: La, Le, Li, Lo, Lu.

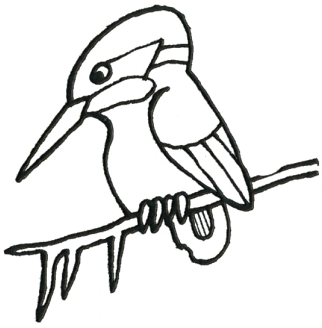

Slova k procvičování hlásky

Volíme taková, ve kterých se výslovnost daří. Výběr slov doporučuji radši menší, ale pečlivě nacvičený se zrakovou a sluchovou kontrolou. Postupně slova začleňovat do běžné řeči (slovními spojeními, krátkými větami, říkankami, reprodukcí, vyprávěním). Obvykle začínáme cvičit slabiky a slova se slabikami La, Le, Li, Lo, Lu na začátku (LÁ-ME) na konci slov (MA-LÁ). Slabika Li je pro výslovnost nejtěžší. Potom cvičíme hlásku L uprostřed slov (HO-L-KA…), L na konci slov (BY-L a minulý čas u sloves) a těžší souhláskové shluky (PLAVE, BLANKA, MLADÝ…).

láme, látá, Lada, lak, malá, Hela, Míla, Ola, byla, léto, letí, létá, levý, malé, bílé, na kole, dole, koule, boule, loví, lomí, lodě, málo, kolo, bylo, mělo, pilo, koukalo, lupen, Luděk, Lukáš, Luboš, Helu, Mílu, Olu, dolů, k úlu, lipo, lidé, listy, lípa, malý, bolí, měli, byli, hůlka, půlka, holka, obálka, kulka, velká, Michalka, Kamilka, dálka, měl, byl, Michal, Kamil, Emil, motýl, gól, plave, bláto, bloudí, mladý, mléko, mlýn, tlačí, tlama, vedle, jedle, kláda, klid, hlava, hluboko, chlapi, kluk, kukla…

Věty k procvičování hlásky

Malá Ola byla dole. Voláme Míle, Hele, Kamile, Lukášovi… Luboši, Michalo…, je to lípa? Emil chytil motýla. Kdo chytil motýla? Kamil dal gól. Kdo ještě dal gól? Je to dole, je to vedle? Co je malé, co je velké? Obálka je vedle. Jedle je v lese. Jedle není na poli. V létě jedeme na výlet. Na výlet jedeme na kole…

Říkanky a básničky s užitím hlásky

Roztřiď, co je velké a co je malé! Dej dolů! Co je vedle? Kdo je dole? Zazpívej si!

Když jsem já sloužil to první léto, vysloužil jsem si kuřátko za to. A to kuře krákoře, běhá po dvoře, má panenka pláče doma v komoře. Když jsem já sloužil to druhé léto, vysloužil jsem si kachničku za to. A ta kačka Blátotlačka a to kuře krákoře běhá po dvoře, má panenka pláče doma v komoře. Když jsem já sloužil to třetí léto, vysloužil jsem si telátko za to. A to tele hubou mele a ta kačka Blátotlačka a to kuře krákoře běhá po dvoře... Když jsem já sloužil to čtvrté léto, vysloužil jsem si kravičku za to. A ta kráva mléko dává a to tele… Když jsem já sloužil to páté léto, vysloužil jsem si vepříka za to. A ten vepř jako pepř, a ta kráva mléko dává a to tele…

Děti šly na výlet. Víte, co dělaly? Na louce u lesa vesele zpívaly.
Také tam běhaly, honily motýly, velký jim uletěl, malého chytily.

Pilná Emilka nádobí umyla, líný Emil u toho nebyl.

Velí, velí velitel velikému pluku. Je to velký velitel několika kluků.

Haló, haló, bílý balón létá u topolu. Malá Ola balón volá. Volá: „Dolů, dolů!"

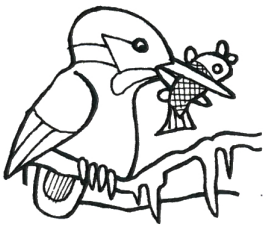

Stojí jedle vedle jedle, stojí jedle v údolí.
Bolívala kluka hlava, ale už ho nebolí.

Hele, Hele, Helena polapila jelena. Jelen válí polena, Helu bolí kolena.

Naše malá Kamila bavila se, bavila. Foukala mydlinky, byly z nich bublinky.

Vybarvi a vyprávěj příběh

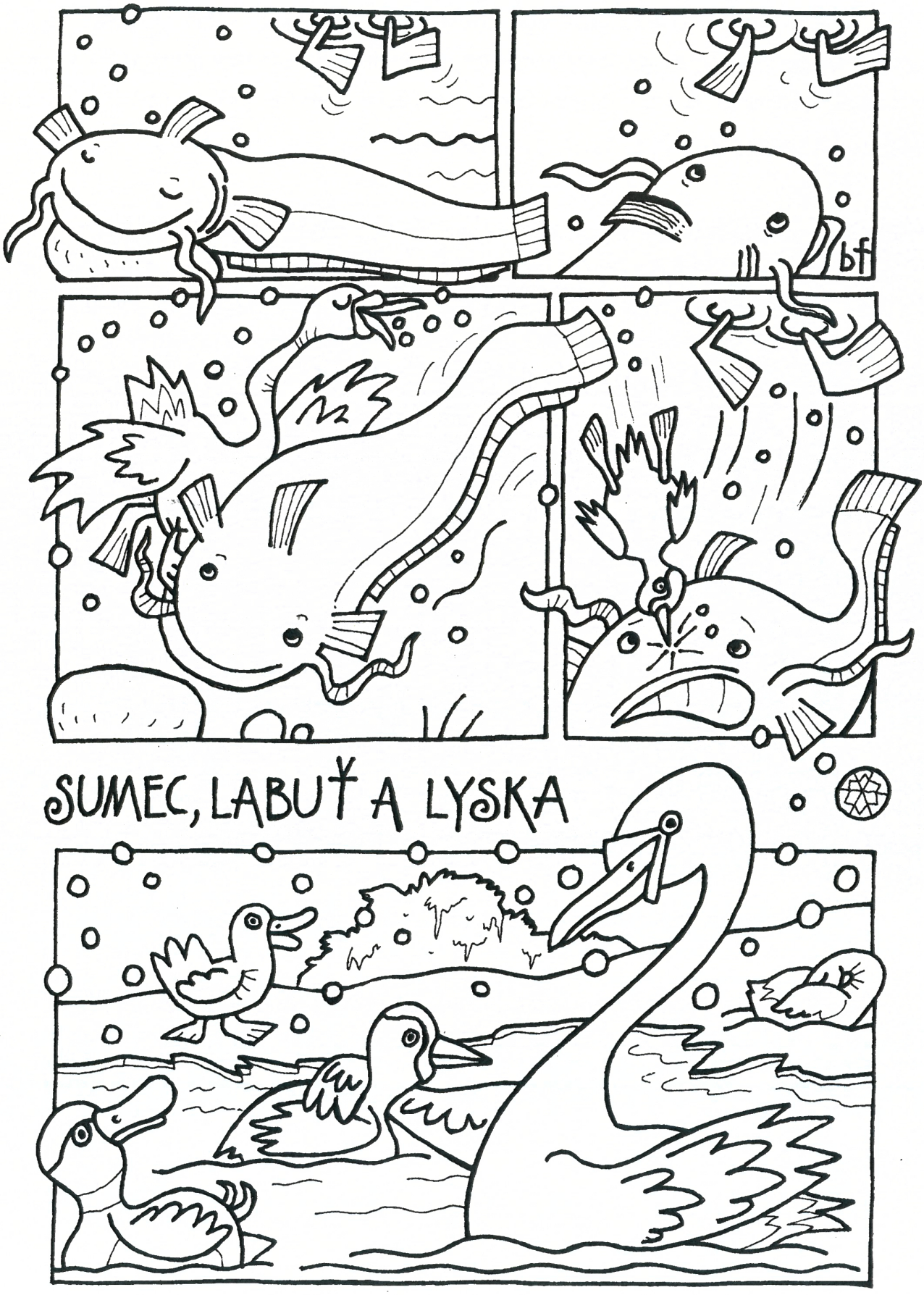

© OPTYS • OP 1807
www.optys.cz

L – říkanky

LOUKA

Už se z louky mlha zdvíhá,
slunce začlo zlatě hřát.
Den si modrou látku stříhá,
modrou látku na kabát.

L

Děti zpívají LA, LA, LA a my si zazpíváme s nimi melodii písně Skákal pes.
Děti zpívají i ptáci zpívají, ti zase trochu jinak. LI, LI, LI.
Do zpěvu dětí a ptáků klapou mlýnská kola. KLAP, KLAP, KLAP.

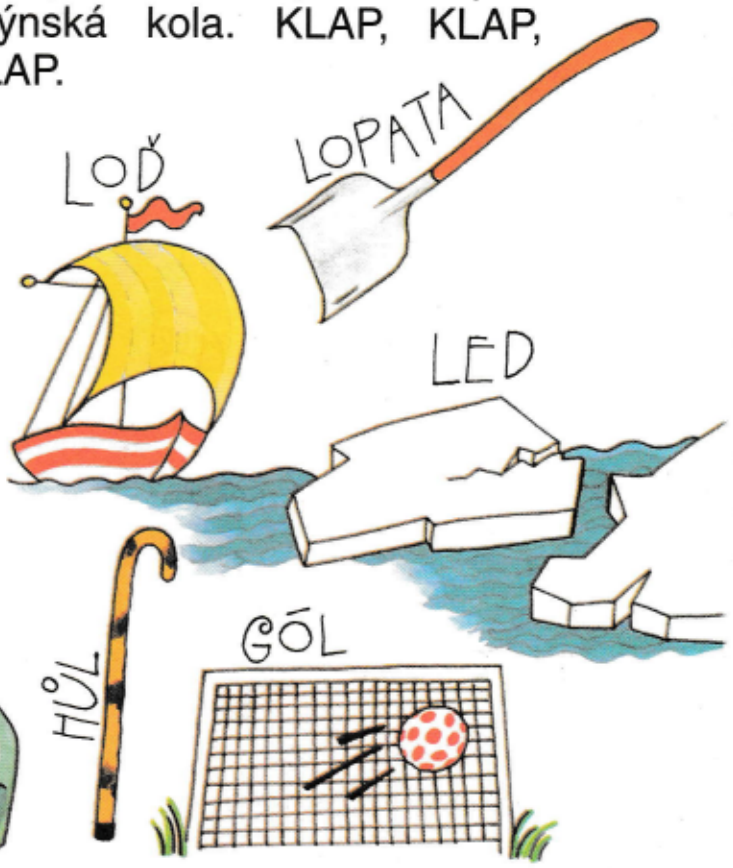

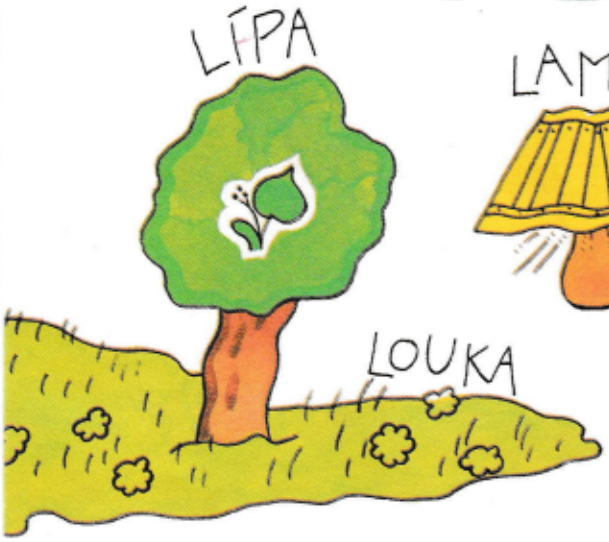

Přečti si obrázky a řekni, kterou hláskou slova začínají nebo končí.
Znovu si obrázky prohlédni, zavři sešit a řekni ty, které si zapamatuješ.